

Åbo slott som narrativ plats

Boken *Turun linna kerrottuna ja kertovana tilana*¹ är folkloristen Petja Aarnipuu doktorsavhandling. I den behandlas de processer som gjort Åbo slott till ett minnesmärke och kulturarv. Aarnipuu valde att studera Åbo slott för att slottet är det äldsta i Finland, har en intressant byggnadshistoria och är även det äldsta besöksmålet bland de bevarade slotten. Åbo slott intar därmed en viktig roll bland kulturarvsfloran i landet.

Aarnipuu har i sin undersökning sökt svar på frågan vad ett slott är och studerar slottet som ett objekt för berättande. Aarnipuu fokuserar huvudsakligen på det slott vi ser idag, dvs. slottet som uppkom efter 1800-talets sluts renoveringar och omstruktureringar som ett resultat av ett gediget och medvetet genomfört musealiseringprojekt. Aarnipuu studerar slottets status som kulturarv som ett resultat av många processer och aktiviteter utförda av olika aktörer under olika tider. Behandlingen av dessa processer samt av resultaten och aktörerna får därmed en framstående plats i Aarnipuus avhandling.

Avhandlingen är mycket välskriven och läsarvänlig. Författaren uttrycker sig på ett okomplicerat sätt som får

texten att flyta bra. Aarnipuu har också ett personligt grepp om ämnet som genomsyrar texten från början till slut. Han kommer också med intressanta utifrånperspektiv på ett slott som för de flesta finländare åtminstone på något vis är välbekant men som få icke-åbobor känner till lika ingående som Aarnipuu.

Avhandlingen är indelad i fyra stora avsnitt som i sin tur är indelade i många underkapitel. Inledningsavsnittet har fyra underkapitel och omfattar drygt trettio sidor. I dessa kapitel redogör Aarnipuu för undersökningens problemställning, syfte och avhandlingens uppläggning. Han diskuterar också begreppen *kulturarv* och *narrativ plats* som är hans huvudsakliga analysbegrepp.

Diskussionen om kulturarv är fräsch, avdramatiserad och jordnära. Skribenten har lagt vikt vid att belysa kulturarvsbegreppet i allmänna termer. Önskvärt skulle ha varit om Aarnipuu hade fokuserat på begreppets innebörd och uppkomst i relation till sitt undersökningsobjekt. Avhandlingen skulle ha förtjänat på att skribenten skulle ha diskuterat kulturarvifieringen av slottet som en aktiv process och hur man medvetet har byggt upp slottet till ett kulturarv genom att renovera och konstruera slottet på ett förutbestämt sätt.

Aarnipuus behandling av det andra huvudsakliga analysbegreppet, *narrativ plats*, är likaså intresseväckande.

¹ Aarnipuu, Petja 2008. *Turun linna kerrottuna ja kertovana tilana*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 252 s.

I kapitlet "Narratiivinen tila" för Aarnipuu fram intressanta teoretiska diskussioner om hur en plats kan förstås, uppfattas och upplevas. Den teoretiska referensramen gällande både begreppen narrativ plats och kulturarv är ambitiös och inkluderar stora namn som Michel de Certeau, Henri Lefebvre, Robert de Beaugrande, Mihail Bahtin och Paul Ricoeur. Även om inledningskapiteln består av en hel del teoretiska kapitel och därmed av en ingående teoretisk diskussion är avhandlingen inte för teoretisk utan nästan tvärtom. Teorin kunde med fördel ha fått en synligare och mer betydande del i analyskapiteln.

Källmaterialet för undersökningen presenteras i det sista inledningskapitlet. Aarnipuu uppfattar att alla hans källor tolkar slottet på olika sätt. Hans primära källor är egna fältarbeten utförda under guidade rundturer i slottet sommaren 2003. Han tillbringade också tid bland guiderne och talade med dem efter guidningarna. Aarnipuu har också gjort deltagande observationer i och utanför slottet. Det litterära materialet består av forskningslitteratur om slottet, skönlitteratur, årsberättelser, guideböcker och turistbroschyrer. Han har också samlat besökarnas upplevelser genom upprop i lokaltidningarna Turun Sanomat och Turkulainen 2004. Genom de inskickade svaren fick han ta del av Åbobornas minnen, erfarenheter och upplevelser av slottet. Han har därmed använt sig av ett mångsidigt källmaterial som belyser problemställningen ur många olika synvinklar.

Det första stora avsnittet efter inledningen "700 vuodessa luodolta mantereelle" erbjuder en grundlig historisk översikt om slottets historia och om dess olika renoverings- och restaureringskedan. Avsnittet utgör nästan en tredjedel av hela avhandlingen och är förhållandevis långt i relation till avhandlingens omfattning och totala sidan-

tal. Texten består mestadels av kontextuell bakgrundsinformation som kunde ha förkortats rejält. För att inte enkelt beskriva utvecklingen kunde skribenten ha betraktat omvandlingen av slottet i ljuset av en kulturarvifiering. En teoretisk förankring skulle ha gjort texten mer dynamisk och gett den mera vetenskaplig tyngd.

Analyskapitlet "Kerrotut tilat" är avhandlingens mest intressanta avsnitt. I bearbetningen och framställningen av material från guideturerna har Aarnipuu använt Gail Jefferssons transkriptionsteknik eller -metod som grund för analysen. Metoden fungerar bra och man kan dels försvara metodens användning. Samtidigt kan man också kritisera och ifrågasätta metodens relevans och användbarhet i Aarnipuus undersökning. Ofta förblir nämligen betydelsen av de olika tecknen och symbolerna som i transkriptionen används oklara för läsaren. Därför upplever jag framställningen av citaten med hjälp av den specifika metoden som mer förvirrande än klargörande. Återgivningen av citaten med hjälp av denna teknik får en humanistisk avhandling att bli lite väl mekanisk och statistisk till naturen.

Avhandlingens sista avsnitt "Työstetty menneisyys" fördjupar den analytiska diskussionen som pågått i föregående avsnitt och för den vidare från slottets sfär till att omfatta slottets betydelse och roll i staden Åbo. En ännu utförligare och djupare diskussion kunde här ha beretts mera utrymme. Avhandlingen avslutas med en relativt kort men väl sammanfattande diskussion som på ett intressant sätt för samman empirin med den i inledningen framförda teorin. I sin helhet erbjuder avhandlingen intressant läsning och genomtänkta infallsvinklar till det komplex som vi idag känner till som Åbo slott.

Sanna Lillbroända-Annala